

เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูกับการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ Dikir Hulu Folk Song and Peace Building in the Three Southern Border Provinces

ยะพา เจะนิ

Yapar Cheni

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Humanities and Social Sciences, Yala Rajabhat University.

Sateng, Muang, Yala, 95000

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งที่จะศึกษา 1) สารสำคัญของเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม 2) ความสัมพันธ์ของเนื้อหาเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูกับวิถีชีวิตของประชาชน และ 3) ผลกระทบของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูในการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากศิลปินดิเกร์ฮูลู เจ้าหน้าที่ส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมทั้งสิ้น 54 คน ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่า เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูได้ทำหน้าที่และมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและชุมชนได้สะท้อนสภาพสังคมในแง่มุมต่าง ๆ และสอดแทรกเนื้อหาสาระด้านคุณธรรมจริยธรรม การดำเนินชีวิต การศึกษา การอนุรักษ์วัฒนธรรม และค่านิยม 12 ประการให้สังคมได้คิดไตร่ตรอง นอกจากนี้ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูยังเป็นวัฒนธรรมเดียวที่เข้มแข็งอยู่ได้จนถึงปัจจุบันเพราะมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษา ภูมิปัญญา การแต่งกาย และดนตรีพื้นบ้าน ผลกระทบที่ส่งผลในด้านดี ได้ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมการเล่นพื้นบ้าน สอดแทรกคำสอนในบทเพลงเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างความเข้าใจและความสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่วนในด้านลบมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในมิติของศาสนาและตัวบุคคลในการรังเกียจสังคมแต่โดยภาพรวมเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูยังมีบทบาทต่อสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จวบจนปัจจุบัน

คำสำคัญ : เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู การเสริมสร้างสันติสุข สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณธรรมและจริยธรรม

abstract

This research aimed to study 1) the essence of the moral and ethics in the folk songs, 2) the contents and lyrics that consistent with the lifestyle of the people, and 3) the impacts in strengthening peace in the three southern border provinces of Thailand. The respondents were 54 Dikir Hulu players and artists, government officials, and the public in Yala, Pattani, and

Narathiwat. The instruments consisted of the relevant documents, in-depth interview, and observation. The qualitative data were analyzed using content analysis. The results showed that Dikir Hulu folk songs have served the community and insert the essence of morality, lifestyle, education, culture, and the 12 values proclaimed by the government for substantive thinking. It is the only strong culture inherited to this day because of its consistency with the lifestyle of the people in Thailand's Deep South relating to their culture, language, dress, folk music and wisdom of the community. The songs affect both in positive and negative aspects. In good aspects, they result in the promotion and preservation of the folk culture, the deployment of teaching in the song on a daily basis, and the peacebuilding in a multicultural society. In negative aspects, they affect the lives of Muslims in the dimension of religion, and the individuals in singing a social satire. Overall, they play a significant role in the multicultural society in the three southern border provinces until today.

Keywords: Dikir Hulu folk song, Peace building, Three Southern Border Provinces of Thailand, Moral and ethics

บทนำ

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ปัจจุบันปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบสุขของประชาชนทั้งในพื้นที่และสังคมโดยรวม (Ministry of Commerce, 2013) การพัฒนาให้เกิดขึ้นดีสุขท่ามกลางความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่จำเป็นต้องพัฒนาแบบบูรณาการบนพื้นฐานชุมชนเข้มแข็งโดยฟื้นฟูและสร้างทุนทางสังคม จากทุนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทุนการเข้าถึงหัวใจของศาสนา และทุนภูมิปัญญาท้องถิ่น (Khon Kaen Public Relation Office Region 1, 2015; Pompranee, 2016) และผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่ ดังแนวทางตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เข้าใจ เข้าถึง และร่วมพัฒนา” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้ให้ความสำคัญถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมกับภูมิปัญญาไทยมากขึ้น โดยตระหนักในการสร้างจิตสำนึกที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันด้วยความรักความสามัคคี และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันบนพื้นฐานของความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Office of the National Economic and Social Development Board, the Office of the Prime Minister, 2011) วัฒนธรรมเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อชุมชนและสังคม สามารถเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง จิตสำนึก ค่านิยม คุณภาพชีวิตที่ดีงามและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ และสามารถเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ แผ่ไพศาลซึ่งความงดงามของภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นเอกลักษณ์สืบทอดต่อกันมา และสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น ดังในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ปรากฏวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านประจำท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ สืบทอดจนถึงปัจจุบัน คือ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู หรืออาจเรียกว่า ลิเกฮูลู

การแสดงเพลงพื้นบ้านดิเกร์มีบทบาทสำคัญต่อสังคมและชุมชน สร้างสรรค์ความบันเทิงความสุข สนุกสนาน สะท้อนสภาพสังคมในแง่มุมต่าง ๆ และสอดแทรกเนื้อหาสาระคุณค่าทางสังคมให้ดำเนินชีวิต ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างปกติสุข การใช้เพลงพื้นบ้านดิเกร์ในการเรียนรู้แนวคิดและบทบาทในการ ขับขัน ทำให้ผู้ฟังเข้าใจรู้ซึ้งถึงเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถปฏิบัติตนตามเป้าหมายที่ท้องถิ่น ต้องการ และเกิดความรักความเข้าใจตลอดจนความสงบสุขของบ้านเมือง (Chumporn, 2012) ปัจจุบัน เพลงพื้นบ้านดิเกร์เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย การละเล่นมีการ พัฒนา และออกแสดงตามหน่วยงานและเทศกาลต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัดและประเทศ ต่างจากอดีตที่ นิยมเล่นในวงจำกัด และได้รับความนิยมในหมู่ชาวบ้านชนบทเท่านั้น การพัฒนาเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่าง ต่อเนื่องทั้งวิธีการแสดง สีสันการแต่งกาย เครื่องดนตรี เพลงร้อง และการใช้ท่ารำประกอบที่ต่างจากอดีต นี้ ทำให้บทบาทของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ของไทยในหลายด้าน อาทิ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วิวัฒนาการการใช้ภาษาที่ เปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยใช้เพียงภาษาเดียวในการร้องเดิม ได้เพิ่มมาเป็นสอง สาม หรือสี่ภาษา สำหรับ หน่วยงานส่วนราชการหรือสถานศึกษาได้ประดิษฐ์คิดค้นคำให้มีความไพเราะคล้องจองและสอดคล้องกับ หน่วยงานของตน แต่งทำนองและเสริมดนตรีสมัยใหม่ประกอบ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความไพเราะ และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิม ฉะนั้น นอกจากเราสามารถศึกษาวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่า นิยม ภาษาและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นจากการวิวัฒนาการของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ได้แล้ว เรายัง สามารถศึกษาถึงความสอดคล้อง คุณค่า และผลกระทบต่อชุมชนของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาระสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ที่มีผลต่อสังคม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของเนื้อหาเพลงพื้นบ้านดิเกร์เกี่ยวกับวิถีชีวิตของประชาชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ในการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวม ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นคำถามในการวิจัย แล้วลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

รูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) ที่ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลในกลุ่มที่ต้องการศึกษาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือก รวมทั้งหมด 54 คน กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมาย ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ มีส่วนร่วม และเกี่ยวข้องกับการละเล่นเพลงพื้นบ้านดิเกร์ ได้แก่ หัวหน้าคณะ ผู้รู้ ศิลปิน หรือผู้ผลิตอุปกรณ์เครื่อง ดนตรี จาก 3 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จังหวัดละ 4 คน รวมทั้งหมด 12 คน และกลุ่มที่เป็น

ผู้ปฏิบัติราชการ ผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการละเล่นเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป รวม 42 คน ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อประกอบการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารตำรา วารสารวิชาการ บทความ แผ่นซีดี อินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลจากภาคสนาม ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนที่รัดกุมและเก็บข้อมูลตามที่วางแผนไว้ สร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้รับการยอมรับและความไว้วางใจข้อมูลที่ต้องการ และทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ใช้การซักถามหรือสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกภาพหรือเสียง และจดบันทึกตามความเหมาะสม โดยใช้คำถามหลัก ๆ ที่สร้างจากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และความเหมาะสมในการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสังเกต (Observation) ผู้วิจัยเข้าไปสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มแสดงเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเพื่อสังเกตและศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญา ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมในชุมชนอย่างละเอียดในประเด็นที่ไม่สามารถเข้าใจได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านชนิดนี้ และสำรวจมุมมองเพื่อให้รู้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล และแรงจูงใจของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรากฏการณ์ทางสังคม

ขณะเดียวกันผู้วิจัยตั้งสมมติฐานชั่วคราวจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้สามารถเรียบเรียงความคิดในการวางแผนงานต่อไป และสรุปข้อมูลเป็นระยะ ๆ ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคล ใช้วิธีการตรวจสอบจากข้อมูลหลายแหล่ง (Data triangulation) และใช้วิธีการทดสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยอาศัยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการใช้คำถามเดียวกันในการสัมภาษณ์บุคคลบางกลุ่มเพื่อเป็นการตรวจสอบคำตอบ และจากการตรวจสอบจากหลายวิธีวิจัย (Methodological triangulation) ด้วยการสังเกต (Observation) แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ วิธีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเป็นวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือ (Credibility) และความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการศึกษาและการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดระเบียบ จัดกลุ่ม สังเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลโดยใช้การพรรณนา ใช้ความรู้เชิงวิชาการด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูกับการเสริมสร้างสันติภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผล

ผลของการวิจัยเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูกับการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

1. สำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูที่มีผลต่อสังคม พบว่าเนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมที่มีผลต่อสังคมท้องถิ่นและสังคมส่วนรวมของ

ประเทศ สะท้อนสภาพสังคมในแง่มุมต่าง ๆ และมีสาระสำคัญในการทำให้สังคมได้คิดไตร่ตรอง เช่น เนื้อหาสาระการนึกถึงพระเจ้าและความเชื่อในศาสนา ดังท่อนหนึ่งในตอนท้ายเพลงบุงต๊ะเต (เพลงนกเขาขาว) ที่ได้สอดแทรกว่า “ถึงแม้จะชอบเล่นบุงต๊ะเต แต่ก็อย่าลืมนึกถึงพระเจ้า” ซึ่งเพลงลักษณะนี้เป็นเพลงที่ต้องการปลุกฝังและเชิญชวนผู้ฟังไม่ให้ลืมนึกถึงพระเจ้าและวัฒนธรรมของตนเอง สาระสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมมีหลายด้านดังนี้

ด้านการดำรงชีวิตเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูใช้กลอนพื้นบ้าน เรียกว่า ปาตง หรือ บันตง (กลอนสด) ในการขับร้อง สอดแทรกคำสอนในการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมในแต่ละยุคสมัย โดยสาระสำคัญได้ถ่ายทอดความอ่อนน้อม ดังลักษณะการแสดงที่เริ่มต้นด้วยการขับปาตงกล่าวทั่วทุกฝ่ายและจบลงด้วยการกล่าวขอโทษหรือขอภัยท่านผู้ชมซึ่งเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูที่แสดงถึงความนอบน้อมต่อผู้ชม

ด้านการขัดเกลาจิตใจ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเน้นนำวจิตใจคนในชุมชนให้ปฏิบัติตามศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีของตน เริ่มตั้งแต่การปลูกจิตสำนึกเยาวชนให้รักการศึกษา เชิญชวนเยาวชนกระทำความดี รู้จักการกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณ จนกระทั่งถึงการดูแลครอบครัวของหัวหน้าครอบครัว การเลี้ยงดูบุตร การใช้ชีวิตในครอบครัว การครองรักครองเรือน และความรักระหว่างหนุ่มสาว สอดแทรกไว้ในบทเพลงให้เป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิตและให้ผู้ฟังนำข้อคิดหรือคติสอนใจเหล่านี้ไปปรับเปลี่ยนความคิดให้สังคมเกิดความปกติสุขต่อไป

ด้านการสร้างความรักความเข้าใจและความสงบสุขของบ้านเมือง ผู้เล่นแต่ละคนจะสอดแทรกเนื้อหาที่ต่างกัน บางคนจะเน้นการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังที่ สะมะแอ หะมะ (สัมภาษณ์วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2558) ฉายา แบแอ กูแบรายอ ได้กล่าวว่า ในเพลงนั้นเราจะสอดแทรกสาระในขณะขับกาโระ (กลอนสด) ส่วนใหญ่สอดแทรกเกี่ยวกับความสงบสุขของบ้านเมือง และความรักความเข้าใจของคนในชุมชน

ด้านการศึกษา ในอดีตการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเพียงเฉพาะอยู่ในสถานศึกษาหรือสำนักเท่านั้น แต่ยังแพร่หลายในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมอีกด้วย เชกเซนเพลงพื้นบ้านทั่วไป เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูได้แฝงคติและคำสั่งสอน ดังที่ ยะพา สูดิง (สัมภาษณ์วันที่ 26 มิถุนายน 2557) ฉายา จูปา ลาแบปูเตะ ไปร้องในตัวจังหวัดนราธิวาสและสอดแทรกสาระเนื้อหาส่งเสริมการเคารพกฎระเบียบของบ้านเมือง อาทิ การเชิญชวนผู้ชมให้เคารพกฎสัญญาจนจรรยาและการใช้เส้นทางบนท้องถนน ส่วนมุฮัมมัดซอรี อาบู (สัมภาษณ์วันที่ 31 พฤษภาคม 2557) ฉายา อาแว อาเนาะปูยู ร้องสอดแทรกสาระเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของจังหวัดและการพัฒนาบ้านเมืองและสังคม โดยประสาสัมพันธ์เรื่องราวจังหวัดปัตตานีให้ผู้คนได้รู้จักในทางที่ดี วรรณคดีทรัพยากรในหมู่บ้าน และแนะนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้ผู้คนได้รู้จัก ตลอดจนการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ด้านวัฒนธรรม เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์ภาษามลายูท้องถิ่นและเชิดชูวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยการเลือกใช้คำและภาษาอย่างมีปฏิภาณไหวพริบมาโต้ตอบกัน และเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างแพร่หลาย ทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยะลาได้รับความกรุณาจากคุณมะเยหา (หะมะ แบลือแบ) (สัมภาษณ์วันที่ 7 มิถุนายน 2557) หัวหน้าคณะดิเกร์ฮูลูประจำท้องที่อำเภอยะหามาแสดงและนำเสนอคำนิยม 12 ประการ และสอดแทรกสาระการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รวมทั้งยังได้ร้องเกิดพระเกียรติและสดุดีในหลวงในงานพิธีและโอกาสสำคัญ ๆ โดยใช้คำและภาษาอย่างมีไหวพริบ

2. ความสัมพันธ์ของเนื้อหาเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูกับวิถีชีวิตของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เนื้อหาเพลงส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่มาช้านาน ศิลปินแต่ละคนแต่งบทเพลงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนโดยเน้นคุณธรรมจริยธรรมให้มีความสัมพันธ์กับคำสั่งสอน

เด็กและผู้ใหญ่สามารถซึมซับในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง และชาวบ้านใช้เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นกิจกรรมรื่นเริงในโอกาสและเทศกาลต่าง ๆ อาทิ พิธีแต่งงานและงานเมาลิด ด้วยการสอดแทรกสาระที่สัมพันธ์กับท้องถิ่น เช่น หากหมู่บ้านได้อยู่อติธรรมทะเล ตุแกกาโรก็จะร้องเกี่ยวกับการทำประมง เป็นต้น

ความสัมพันธ์ด้านชีวิตครอบครัว เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูสัมพันธ์กับการทำมาหากินเลี้ยงชีพที่น่ายากย่องและความลำบากของพ่อแม่ในการส่งเสียลูกเรียน โดยเล่าว่า ผู้ที่เป็นแม่เน้นทำงานรับจ้างต่าง ๆ นานาเพียงเพื่อส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือและส่งสอนให้ลูกขยันตั้งใจเรียน ส่วนอีกเรื่องราวเกี่ยวกับการทำให้ชีวิตในครอบครัวหนึ่งมีความสุขและมีชีวิตที่ดีขึ้น ดังเพลงอีแกปยู (เพลงปลาหมอ) ที่ได้เชื่อมบทเพลงเข้ากับวิถีชีวิตของชาวบ้าน กล่าวถึงครอบครัวหนึ่งสามีชอบกินแกงต้มปลาหมอ แต่ภรรยากลับทำอีกแกงหนึ่ง จนสามีภรรยาทั้งคู่มีปัญหากัน ผู้ร้องได้ประยุกต์แต่งเพลงสะท้อนชีวิตจริงของสามีภรรยาทั้งคู่ให้ผู้ฟังว่า หากเกิดเรื่องราวและปัญหาอย่างนี้แล้วจะมีวิธีแก้ปัญหาย่างไร และในกรณีชุมชนเกิดการแตกแยก เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูจะตักเตือนคนทำผิดและสั่งสอนชุมชนให้มีความเข้าใจกัน ดังบทเพลง ฮาบีฮือเกือเบือกะแต (ความเป็นมงคลได้สูญหายไป) เป็นเพลงบรรยายการอยู่ร่วมกันบนโลกใบนี้ ร้องโดย สะมะแอ หะมะ (สัมภาษณ์วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2558) ฉายา แบแอ กูแบรายอ สาระในเพลงพยายามจะให้ทุกคนเข้าใจกัน ด้วยการยึดหลักความสามัคคีและการอยู่ร่วมกันในสังคม ไม่ใช่ความรู้ที่เรามี

ความสัมพันธ์ด้านอัตลักษณ์ เมื่อคนต่างถิ่นนึกถึงวัฒนธรรมชาวมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เขาจะนึกถึงเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นอันดับแรก เพราะเป็นบทกลอนที่คนในพื้นที่ชื่นชอบและยอมรับมาโดยตลอดและสื่อถึงวรรณกรรมมลายู หรือที่เรียกว่า บันตง ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นและทำนองเพลงมลายูดั้งเดิมในการขับร้อง และใช้อุปกรณ์ดนตรีพื้นบ้านมลายูดั้งเดิมประกอบการแสดง ดังการเริ่มบทบันตงท่อนหนึ่งที่ว่า “ฮัซซาลามูออลัยโกม กิตอบือรีป อาเคกาเกะ” (ความหมาย ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่านร่านองฟิมาซุมมูกัน) เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ผู้ร้องได้ผูก โยง และร้อยเรียงสาระให้เป็นบทเพลงขึ้นมา

ความสัมพันธ์ด้านความสามัคคี เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูจะเล่นเป็นวงหรือคณะ และใช้คนเล่นจำนวนมากในการฝึกซ้อม อาทิ การฝึกตีกลองรำมะนาและเครื่องดนตรีอื่น ๆ การซ้อมร้องเพลงและร้องรำปรบมือ การรวมตัวผู้เล่นจำนวนยี่สิบหรือสามสิบคนต้องใช้ความสามัคคี นอกจากนี้ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู พยายามที่จะเชิญชวนผู้คนที่ไม่เห็นด้วยเข้ามามีส่วนร่วมบนพื้นฐานความสามัคคีและความสงบสุขของบ้านเมืองต่อไป ดังเพลงท่อนหนึ่งขับร้องโดยสตาปา บีแม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2558) ฉายาแบปา บุนงาตานี ที่เน้นความเป็นอยู่อย่างสงบสุขด้วยการส่งเสริมความรักความสามัคคี ดังนี้

กายอ ฮูโงะ ซือลาแต ซึแย

กายอ ฮูโงะ ซือรีนู ดายอ

ดาแล สามัคคี กิตอ คือนอ ปือแก

บารู มายู ตือปะ แต กิตอ

(ความหมาย)

รุ่งเรืองจริงนะปักษ์ใต้แดนสยาม

ศิลปะงดงามวัฒนธรรมหลากหลาย

ความสมัครสามัคคียึดมั่นไว้ในใจเรา

บ้านเมืองถิ่นเราเจริญก้าวหน้าต่อไป

เนื้อร้องข้างต้นเป็นการโน้มน้าวผู้ชมให้เกิดความสามัคคีกัน และอีกท่อนหนึ่งที่ว่า

ยาแง โดะ กือลาฮึ มลายู แดซึแย

โตะอาตะ ดุนียอ วิทยาดี ซือรูปอ

(ความหมาย)

มลายูหรือสยามอย่ามาทะเลาะกัน จงมาอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน

ซึ่งเพลงลักษณะนี้ถือว่าสำเร็จไปแล้วครึ่งทางในด้านการอยู่ร่วมกัน

ความสัมพันธ์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ในภาวะที่วัฒนธรรมท้องถิ่นกำลังจะสูญหาย ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาสด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านประจำท้องถิ่น ตูแกลกาโระ (ผู้ขับกลอน) จะนำบทเพลงที่สัมพันธ์กับท้องถิ่นมาร้อง อาทิ ประเพณีวันลองกอง ตูแกลกาโระจะสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับลองกอง หากร้องเกี่ยวกับราธิวาสก็จะสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับเขาดันหยงหรือพระตำหนักเป็นต้น และหากไปแสดงในงานของส่วนราชการ เพลงจะสัมพันธ์กับการสร้างคนและสร้างชาติ โดยนำเอาคำนิยม 12 ประการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แต่งเป็นเนื้อร้อง เมื่อไปแสดงในงานมัสยิดจะสัมพันธ์กับการศึกษาและการเรียนรู้ศาสนา หากไปแสดงในกิจกรรมของเยาวชนจะกล่าวถึงความสำคัญของการเป็นเยาวชนที่ดี เช่น ปาตงที่กาเดร์ ละเลาะ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2557) ฉายา เปาะเดร์ กาเยาะมาตี ร้องท่อนหนึ่งที่ว่า “มุดอมูดีดีปาฏูปลาแระ” (ความหมาย คนหนุ่มสาวนั้นเปรียบเสมือนกำลังหลัก)

ในส่วนที่ไม่สัมพันธ์กันนั้น เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูบางเพลงไม่ได้เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง แต่จะเน้นเพียงเรื่องรัก ๆ จึงทำให้ไม่สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่มากนัก และผู้ฟังอาจมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีสำหรับลูกหลานของเขาและสังคมไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากบทเพลงเลย นอกจากความหลงระเหิร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน ที่ผู้เล่นมักจะนำเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมาเล่นอย่างไม่ถูกวิธี ไม่เหมาะสมและไม่ถูกกาลเทศะและปนเปื้อนด้วยวัฒนธรรมภายนอก ทำให้ไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริงอย่างเช่นในอดีต จึงมีทัศนะว่า เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูในปัจจุบันเป็นเพียงการร้องเพลงที่เป็นภาษามลายูเท่านั้น ไม่มีการสอดแทรกสาระที่เป็นข้อคิดเตือนใจ คำสอน และการชี้นำสังคมอย่างเช่นในอดีต

3. ผลกระทบของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูในการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นพบว่า เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบในด้านบวก ตูแกลกาโระจะทำหน้าที่สอดแทรกสาระต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่บทเพลงได้สั่งสอนและอบรมเด็ก ๆ ให้เป็นคนดี ห้ามปรามความชั่วและส่งเสริมความดี ตลอดจนส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมจริยธรรม เช่น ดักเตือนในเรื่องของโทษการเสพติดและการพนันซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในหลักศาสนาอิสลาม ส่วนบรรดาผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านได้บอกว่าเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูได้ช่วยปรับทัศนคติของพวกเธอให้รับผิดชอบต่อครอบครัวมากขึ้น

ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์และยืนหยัดอยู่ในสังคมเป็นเวลาราวนาน นับตั้งแต่อดีตสมัยการปกครอง 7 หัวเมือง (พ.ศ. 2351-2445) สืบทอดจนถึงปัจจุบัน เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นการละเล่นพื้นบ้านมลายูที่มีดนตรีประกอบ มีการร้องรำและใช้เทคนิคทางภาษา สำหรับเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูที่เป็นความบันเทิงที่นำไปสู่ความหลงระเหิรนั้นคงจัดให้อยู่ในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ใช่วัฒนธรรมการละเล่นในรูปแบบเดิม ลักษณะในรูปแบบเดิมนั้น สามารถสร้างคนให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและทำให้คนรู้จักรักและหวงแหนในวัฒนธรรมของตน การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นนี้ สามารถกระทำได้ด้วยการรู้จักรักษาดูแลอุปกรณ์ไม่ให้สูญหายและรู้จักซ่อมอุปกรณ์ไม่ให้ชำรุด

เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นบ่อเกิดแห่งความสันติสุข ใช้ความสามัคคีนำหน้า ตามด้วยการสั่งสอนให้เยาวชนสำนึกรักในบ้านเกิด รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ดังที่กาเดร์ ละเลาะ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2557) ฉายา เปาะเดร์ กาเยาะมาตี หัวหน้าคณะดิเกร์ฮูลูกาเยาะมาตี ได้ร้องเปรียบเทียบความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชนอยู่บ่อยครั้งว่า “ล้าพังพระจันทร์ดวงเดียวก็สวยพอแล้ว แต่หากมีดวงดาวมาสองแสงประดับประดาคงจะสวยกว่า” นอกจากนี้ และเปรียบเทียบกับ “จือรานอ” (เขียนหมาก) อีกว่า กว่าจะจะเป็น

จอร์จนาหนึ่งใบนั้นต้องมีหลายองค์ประกอบ จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ การอยู่ร่วมกันในหมู่บ้านฉันใดก็ฉันนั้น ทุกคนต่างต้องมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกัน จะขาดคนหนึ่งคนใดไม่ได้ เพราะปัญหาในหมู่บ้านไม่สามารถให้คน ๆ เดียวมาดูแลได้ ทุกคนต้องช่วยกันดูแลและร่วมมือกัน ที่กล่าวมานี้มันได้ว่า เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นอีกเวทีหนึ่งในการสร้างความเข้าใจอันดีให้กับประชาชน และเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มุ่งกระชับความสัมพันธ์ไมตรีของคนในชุมชนด้วยการละเล่นที่สร้างสรรค์ มีเนื้อหาสาระที่สามารถชักจูงผู้คนให้มีความปรองดองและเติมเต็มความรักความเข้าใจกัน และให้คนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ต่างมีความเข้าใจในวัฒนธรรมและวิถีที่แตกต่างของผู้อื่น ต่างสามารถหาจุดร่วมที่แต่ละวัฒนธรรมร่วมทำกันได้ ไม่เกิดการดูถูกดูแคลน ไม่ระแวง และไม่รังเกียจซึ่งกันและกันด้วยเสียงเพลงของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนผลดีที่มีต่อภาครัฐ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูสามารถประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการให้แก่ชาวบ้านในบทเพลงบรรจุนิทานชาวยุโรปและเรื่องราวการอยู่ร่วมกันในสังคมและเชื่อมโยงมิติการสร้างสันติสุขในพื้นที่บนพื้นฐานของความสุขสนุกสนานของพี่น้องประชาชน จึงนับว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่รัฐบาลสื่อถึงประชาชนในหมู่บ้านให้มีความเข้าใจด้วยการใช้คำและภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจง่าย

ระหว่างผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ในมุมมองด้านวัฒนธรรมนั้น เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นวัฒนธรรมที่เก่าแก่ที่สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตแก่สังคมทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่ในมุมมองด้านศาสนาอิสลาม คงมีหลายปัจจัยที่ศาสนาไม่อนุมัติ ทำให้ส่งผลกระทบในทางลบ อย่างไรก็ตาม เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นเรื่องของมิติที่ต่างกัน ด้านหนึ่งนั้นเป็นมิติทางวัฒนธรรม ส่วนอีกด้านหนึ่งเป็นมิติทางศาสนาอิสลาม ในมิติของวัฒนธรรมจะเกิดผลดีต่อบ้านเมือง เช่น การสร้างสันติสุข ส่วนในมิติของศาสนาจะกระทบต่อสังคม เพราะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนอิสลาม จึงมีผลกระทบในด้านลบ คือความบังเหียงที่เลยขอบเขตศาสนา (ลืมหัดและเมาวัน) การที่ผู้หญิงผู้ชายมุสลิมออกมาเต้นรำด้วยกัน การแต่งกายที่ผิดหลักศาสนาของผู้เล่นซึ่งส่วนใหญ่พบมากในผู้หญิง (ไม่คลุมผม) ผู้หญิงแต่งตัวไม่มีมิดชิดและออกไปแสดงต่อหน้าสาธารณชน เนื้อร้องลามกหยาบโลน และการใช้อุปกรณ์ดนตรีที่ต้องห้าม ที่กล่าวมานี้ถือว่าการทำมาชียัต (การกระทำบาป) ผลกระทบดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคในการสร้างสันติสุขในสังคมและความเป็นปึกแผ่นของชุมชน

โดยรวมแล้ว เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูส่งผลให้คนในชุมชนมีความสุขสนุกสนาน เกิดความร่วมมือและความรักใคร่สามัคคีกัน คนในพื้นที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ฉะนั้นพอจะสรุปได้ว่า ในมิติของวัฒนธรรมจึงว่าด้วยความเป็นมลายูและในมิติของศาสนาอิสลามจึงว่าด้วยความเป็นคนมุสลิม ระหว่างวัฒนธรรมกับศาสนาจะต้องแยกออกจากกันเพื่อไม่ให้มีผลกระทบระหว่างกัน การอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูสามารถให้เยาวชนรุ่นใหม่สืบสานต่อไปได้ ด้วยการปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมและเกิดสันติสุขในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และประเทศชาติ

อภิปรายผล

สาระสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีผลต่อสังคมท้องถิ่นและสังคมส่วนรวมของประเทศ เนื้อหาได้สอดแทรกการนึกถึงพระเจ้า ความเชื่อในศาสนา คำสั่งสอน และคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตในแนวทางศาสนาอิสลามที่มีอิทธิพลมากในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาอิสลามเตือนสติผู้ชม โดยครอบคลุมทุกระดับในสังคม ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว สังคมและประเทศ และมีการปรับตัวไปตามวิถีชีวิตของ

ชาวมุสลิมอย่างเห็นได้ชัด (Jintara, 2014) ระดับสังคม ได้น้อมนำวจิตใจคนในชุมชนให้ปฏิบัติตามศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีของตน ชัดเจนจิตใจและปลูกจิตสำนึกเยาวชนให้รักการศึกษา รู้จักการกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ และเชิญชวนเยาวชนกระทำความดี ระดับครอบครัว ส่งเสริมหัวหน้าครอบครัว มีส่วนร่วมในการดูแลครอบครัว ตลอดจนให้ข้อคิดการดำเนินชีวิตในครอบครัว ระดับประเทศ เพลงพื้นบ้าน ดิเกร์ฮูลูได้สอดแทรกสาระในการชี้นำสังคม สร้างความรักความเข้าใจและความสงบสุขของบ้านเมืองด้วยการเคารพกฎระเบียบของบ้านเมืองและสังคม สอดคล้องกับ Bin Raja Halid (2014) ที่พบว่า เพลงพื้นบ้าน ดิเกร์ฮูลู (มาเลเซียเรียกว่า ดิเกร์บาร์ต) ได้รับความนิยมและเป็นสื่อที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สังคมและสามารถปลูกฝังค่านิยมและแง่คติสอนใจให้กับชุมชน ด้านการอนุรักษ์ วัฒนธรรม เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูใช้ภาษามลายู เชิดชูวัฒนธรรมท้องถิ่น นำเสนอค่านิยม 12 ประการ และ ร้องเทิดพระเกียรติและสดุดีในหลวงในพิธีสำคัญ ๆ ดังที่ Wetcho (2008) ได้กล่าวไว้ว่า เพลงพื้นบ้าน ดิเกร์ฮูลูเป็นศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบทบาทในด้านให้ความ บันเทิง การศึกษา การควบคุมสังคม การระบายความคับข้องใจ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การรณรงค์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้าน ชื่นชมความสวยงาม ประชาสัมพันธ์บ้านเมือง นำเสนอผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และเป็นสื่อสารมวลชนของชาวบ้าน

คำร้องเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หลายประการด้วยกันและมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่สอดคล้องกัน นอกจากนี้เป็นวัฒนธรรมเดียวที่สืบทอด ตั้งแต่สมัยการปกครอง 7 หัวเมือง อีกทั้งยังเข้มแข็งดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบันและมีอิทธิพลต่อสังคม มากกว่าการเล่นอื่น ๆ เมื่อย้อนดูในอดีตคำร้องเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูสอดคล้องกับคำสั่งสอนของศาสนา แนวคิดในการดำรงชีวิต การศึกษา การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมประเพณี โอกาสสำคัญ ๆ และวิถีชีวิตใน ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ทั้งยังสอดคล้องกับผู้เล่นและคนดูซึ่งเป็นคนในพื้นที่ ดังที่ Saksueng et al. (2007) ได้กล่าวไว้ว่า เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีความเป็นมาที่ยาวนานร่วมสมัยกับประวัติศาสตร์ดินแดนสามจังหวัด ภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างสูงจากประชาชนในท้องถิ่น จนกระทั่ง มีชื่อเสียงระดับประเทศ และเป็นศิลปะการแสดงที่มีเอกลักษณ์ ทั้งผู้เล่น ดนตรี สีส่น ลีลา โดยเฉพาะ การผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับวัฒนธรรมมลายูได้อย่างลงตัว ด้านอัตลักษณ์สอดคล้องกับภาษา ประจำท้องถิ่นด้วยการใช้ภาษามลายู ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการใช้วรรณกรรมมลายู เช่น ปันตง ด้าน การแต่งกายด้วยการแต่งกายแบบมลายูนิยม ด้านดนตรีพื้นบ้านด้วยการร้องในทำนองมลายูดั้งเดิม ด้าน นโยบายของรัฐด้วยการเชื่อมโยงนโยบายรัฐบาลให้ประชาชนนำไปปฏิบัติ ด้านบทบาทหน้าที่ต่อสังคม สอดคล้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ทางราชการและชุมชนด้วยการรณรงค์ให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด ปลูกจิต สำนึกให้เยาวชนตั้งใจเรียน ส่งเสริมเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมความสามัคคีและความ เข้าใจอันดีในสังคม และแจ้งข้อมูลข่าวสารของรัฐให้แก่ประชาชน ที่กล่าวมานี้ส่งผลให้ผู้คนในพื้นที่ยอมรับ และสืบทอดการเล่นชนิดนี้ อย่างไรก็ตาม ด้านความไม่สอดคล้องนั้นเกิดจากกลุ่มคนบางกลุ่มที่ไม่เห็น ด้วยกับการแสดงเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู เช่น ผู้ที่ปฏิบัติเคร่งครัดในศาสนา

เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีผลกระทบต่อการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งใน ด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวก เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นศิลปะการแสดงและเป็นเสน่ห์ทางวัฒนธรรม ของคนมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำคนที่มีความสามารถมาถ่ายทอดและอนุรักษ์การแสดงเพลง พื้นบ้านดิเกร์ฮูลูให้กับคนรุ่นหลังได้มีความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับ Kaje & Sompong (2013) ที่พบว่า

เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเป็นศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นที่มีการสืบทอดอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ด้วยการถ่ายทอดศิลปะการแสดงนี้ให้แก่เยาวชนในพื้นที่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้ทำการห้ามปรามการกระทำความชั่วและส่งเสริมการกระทำความดี และสอดแทรกคำสอนที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านสันติสุขได้สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในสังคมพหุวัฒนธรรมและปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรักกันและเอื้อเฟื้อต่อกัน ด้านความบันเทิงได้มอบความสุขสนุกสนานให้กับพี่น้องประชาชนได้ผ่อนคลายในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังที่ Matusky & Beng (2017) กล่าวว่า โดยทั่วไปเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูจะละเล่นเพื่อความบันเทิง มักจะได้ยินได้ฟังในชนบทช่วงฤดูเก็บเกี่ยว พิธีแต่งงาน เข้าสู่นัด (พิธีคลิปปลายหุ่มอวัยยะเทศชายในอิสลาม) และกิจกรรมของชุมชนด้วยการโต้ตอบแข่งกันระหว่างกลุ่มที่มาจากต่างหมู่บ้าน และด้านบทบาทหน้าที่ต่อหน่วยงานได้ทำหน้าที่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างหน่วยงานรัฐและประชาชน ส่วนในด้านลบ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีผลกระทบต่อศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตของชาวมุสลิมอยู่หลายปัจจัย ด้านมารยาทของศาสนาอิสลามเป็นการแสดงที่มีการปะปนและการเดินร่ำระหว่างหญิงชาย โดยหลักการแล้วการแต่งกายและการกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักการของอิสลามและทำให้ภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลามเสื่อมเสีย ด้านความบันเทิงได้แสดงเกินขอบเขตของศาสนากำหนดจนกลายเป็นมั่วสี่ยัต (การกระทำบาป) นำไปสู่เสียความศรัทธาของมุสลิม ด้านเนื้อหาใช้เนื้อร้องที่ลามกหยาบโลนและบางครั้งเป็นสองแง่สองง่ามส่อในทางอนาจารและสอดแทรกเนื้อหาที่นำมาจากวัฒนธรรมภายนอก สอดคล้องกับ Matusky & Beng (2017) ที่ได้กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู ถูกห้ามไม่ให้เล่นในมาเลเซีย เนื่องจากมีคำร้องที่ลามกหยาบโลน และ Bin Raja Halid (2014) พบว่าในรัฐกลันตัน ยังคงมีความขัดแย้งและกระแสดความเคลงใจของสังคมในการละเล่นเพลงพื้นบ้านนี้ปรากฏอยู่อีก โดยฝ่ายรัฐโยงเกี่ยวเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูเข้าไปในมิติของศาสนาและการเมือง ว่ามีรูปแบบที่ขัดกับหลักการของอิสลาม และได้ห้ามการละเล่นนี้ชั่วคราว ต่อมาได้อนุญาตให้เล่นภายในขอบเขตที่กำหนด ด้านภาษาเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูผิดรูปแบบไปจากเดิม โดยเฉพาะเพลงเบ็ดเตล็ดหรือเพลงจีแจ เนื้อร้องของบทเพลงชวนให้เกิดการทะเลาะวิวาท มีการร้องเสียดสีสังคมและไปกระทบกับตัวบุคคล จึงเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมแก่เยาวชน ดังที่ Bin Raja Halid (2014) พบว่า ซือแม วาญูแล (Seman Wau Bulan) และ เปาะเตะ ตาแป (Pok Teh Tapang) อาจหาญใช้คำร้องลามกหยาบโลน และไม่สุภาพ กระทั่งฝ่ายรัฐทำการตักเตือน พร้อมกันนั้นยังถูกสังคมติเตียนด้วย ที่กล่าวมานี้ เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูได้ส่งผลในด้านลบและทำให้ผู้คนในพื้นที่เสื่อมศรัทธาไป

ในความเป็นจริงแล้ว เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่และสังคมพหุวัฒนธรรมไม่มากนัก หากไปกระทบต่อสังคมอย่างจริงจังแล้ว คงไม่สามารถดำเนินอยู่ได้ในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ปัจจุบันอย่างแน่นอน ดังที่ Rajmanee (2015) กล่าวถึงผลกระทบด้านลบว่า เพลงดิเกร์มิวสิค (มีพื้นฐานการแสดงจากเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลู) นำไปสู่ความไม่สบายใจแก่ผู้ฟัง ที่เคร่งครัดในศีลธรรม และไปกระทบกับจิตใจของบางคน ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเป็นกังวลใจไม่น้อย อย่างไรก็ตาม Pholboon et al. (2016) กล่าวถึงผลดีที่ได้รับจากเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูว่า เป็นการแสดงที่ได้สร้างสรรคขึ้นโดยชาวมลายูในประเทศไทยทำให้ได้รับความนิยมาจากเจ้าของวัฒนธรรมและคนต่างกลุ่มวัฒนธรรม ดังนั้นจึงได้รับความนิยมและการยอมรับจากสังคมทั้งภายในและภายนอกพื้นที่เป็นอย่างมาก สร้างความสุขความบันเทิงให้กับชุมชน เสริมสร้างความรู้และสติปัญญาสู่ประชาชน และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน

หากสรุปในภาพรวมแล้ว ด้านสาระสำคัญของคำร้อง เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูหมายถึงจะขัดเกลาคติใจผู้ฟังให้ดำเนินชีวิตตามกรอบของคุณธรรมและจริยธรรม นำคติสอนใจไปปรับใช้ในสังคมให้เกิดความสุขสันติและมีความร่มเย็นเป็นปึกติสุขในบ้านเมือง

ด้านความสัมพันธ์ คำร้องของเพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่มาช้านานจวบจนปัจจุบัน ทั้งในด้านอัตลักษณ์ ภาษา และวัฒนธรรม โดยศิลปินได้ถ่ายทอดผ่านวรรณกรรม มลายูและวังสราศรีในรูปแบบบันทึกและบทร้อง ละเล่นในพิธีแต่งงานของบ่าวสาว เข้าสู่นิต เทศกาลของชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน โดยเน้นความบันเทิงที่แฝงด้วยคติสอนใจ

ด้านผลกระทบ ในมิติของวัฒนธรรมตู่แกลกระเบาะเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการเชื่อมโยงการสร้างสันติสุขในพื้นที่ด้วยศิลปะการแสดงพื้นบ้านบนพื้นฐานแห่งความสุขสนุกสนานของผู้ฟัง แต่ในมิติของศาสนาอิสลาม เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูส่งผลกระทบต่อในด้านลบ

เพลงพื้นบ้านดิเกร์ฮูลูประหนึ่งเป็นการรื้อร้าวของชาวมลายูชายแดนใต้ สังคมเท่านั้นจะเป็นผู้ส่งเสริม สร้างสรรค์ และอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรม หรือจะเป็นผู้เลือกสรร ตัดสินใจและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต หรือจะเก็บบั้นทิ้ง ลืมทิ้งไว้ จนมลายหายไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และขอขอบคุณบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Bin Raja Halid, R. (2014). Modernizing Tradition: The Media and Dikir Barat of Kelantan. *Scottish Journal of Arts, Social Sciences and Scientific Studies*, 20(1), 27-36 [Online]. Retrieved from: <http://scottishjournal.co.uk>.
- Chumporn, L. (2012). *Central Region Folk Songs: A Case Study of Ban Samko, Tambon Samko, Amphoe SamKo, Ang Thong Province*. Master Thesis in Fine Arts. Department of Anthropology, Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Jintara, N. (2014). *The Cultivation of Ethics and Virtue, and Discipline of Muslim Youth and Children in Three Southern Border Provinces: Pattani, Yala, and Narathiwat* [Online]. Retrieved February 19, 2015, from: <http://www.hu.ac.th/Symposium2014/proceedings/data/3403/3403-7.Pdf>. (in Thai)
- Kaje, N. & Sompong, S. (2013). Sub-District Administrative Organization and Local Thai Muslim's Likehooloo Promotion: A Case Study of Riang, Ruso Distric, Narathiwat Province. *Al-Nur Journal The Graduate School of Fatoni Univrsity*, 8(15), 107-114. (in Thai)
- Khon Kaen Public Relation Office Region 1. (2015). *Peace Building in the Deep South* [Online]. Retrieved 28 August 2017, from: http://region1.prd.go.th/ewt_news.php?nid=29383&filename=Index_prd1. (in Thai)
- Matusky, P. & Beng, T. (2017). *The Music of Malaysia: The Classical, Folk and Syncretic Traditions*. (2nd ed.). New York: Routledge.

- Ministry of Commerce. (2013). *Trade and Investment Confidence Index of the Three Southern Border Provinces. Bureau of Information and Trade Economics Index cooperated with and Southern Border Provinces Administrative Center* [Online]. Retrieved October 1, 2019, from: <http://www.sbpac.go.th/tisis/upload/255605.pdf>. (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board, the Office of the Prime Minister. (2011). *The Eleventh National Economic and Social Development Plan 2012-2016, Bangkok* [Online]. Retrieved February 19, 2015, from: http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/Summary Plan11_thai.pdf. (in Thai)
- Pholboon, J., Mahakhan, P. & Uppathamnarakorn, B. (2016). Evolution of Thai - Melayu's Performances in Border Provinces of Southern Thailand. *Institute of Culture and Arts*, 16 (2) [Online]. Retrieved September 4, 2017, from: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/48071/39888>. (in Thai)
- Pompranee, P. (2016). Study on Self-Management System of Urban Communities' Development by Base of the Biological Resources and Local Wisdom in Prongmadua Municipality. *Journal of Thai Interdisciplinary Research*, 11(5), 8 – 15. (in Thai)
- Rajmanee, B. (2015). Dikir Music: Condition, Development and Position in the Entertainment World of Melayu Patani. *Walailak Journal of Social Sciences*, 8(8), 259-302. (in Thai)
- Saksueng, P., Saksueng, A. & Salaebing, M. (2007). *Likei Hulu: A Study of Historical, Model and Potential Development* [Online]. Retrieved June 12, 2014, from: <http://research.culture.go.th/index.php/research/st/Item/631-2012-09-17-20-47-20.html>. (in Thai)
- Wetcho, P. (2008). Dikir Hulu: Origin, Development and Role in Lyrics. *Journal of Yala Rajabhat University*, 3(2), 167-184. (in Thai)

บุคลากรกรม

- กาเดร์ ละเลาะ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ยะพา เจะนิ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 91 ม. 3 ตำบลกาเยาะมาตี อำเภอปาเจาะ จังหวัดนราธิวาส. เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2557
- มูฮำหมัดซอรี อาบู (ผู้ให้สัมภาษณ์). ยะพา เจะนิ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 104 ม.9 ตำบลแม่ลาน อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี. เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2557
- ยะพา สูดิง (ผู้ให้สัมภาษณ์). ยะพา เจะนิ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 265/1 บ้านกูเล็ง ม. 2 ตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส. เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2557
- สตาปา บีแม (ผู้ให้สัมภาษณ์). ยะพา เจะนิ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 37 ม. 8 ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2558
- สะมะแอ หะมะ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ยะพา เจะนิ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 27/1 ม. 4 ตำบลละแอ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2558
- หะมะ แบลือแบ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ยะพา เจะนิ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ 31 บ้านปูแลม. 1 ตำบลบาโร๊ะ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. เมื่อวันที่ 07 มิถุนายน 2557.